

**Právomoc, uznávanie a výkon
súdnych rozhodnutí v členských
štátoch EÚ**
(aplikácia nariadenia č. 44/2001)

Pavel Simon - Miroslav Slašťan

Prehľad seminára

- n História a dôvody vzniku európskeho medzinárodného práva súkromného (justičnej spolupráci v civilných veciach EÚ
- n právny základ v čl. 81 Zmluvy o fungovaní EÚ
- n pravidlá výkladu noriem EÚ
- n pravidlá aplikácie noriem EÚ
- n **pôsobnosť nariadenia Brusel I.**
- n **príslušnosť nariadenia Brusel I**
- n **uznávanie a výkon rozhodnutí podľa nariadenia Brusel I.**

2

Rozsah EMPS

- a) **právomoc** (medzinárodnú príslušnosť) súdov,
- b) **rozhodné právo**,
- c) **uznanie a výkon** cudzích súdnych rozhodnutí,
- d) **osobitné konania**,
- e) **spoluprácu** súdov členských štátov EÚ

3

Vznik EMPS (ZEHS z roku 1958)

ex čl. 220 Zmluvy o založení EHS

Členské štáty začnú medzi sebou v prípade potreby rokovania s cieľom zabezpečiť pre svojich štátnych príslušníkov:

- ochranu osôb, ako aj požívanie a ochranu práv za rovnakých podmienok, aké každý štát poskytuje svojim vlastným štátnym príslušníkom,
- zrušenie dvojitého zdanenia vo vnútri spoločenstva,
- vzájomné uznávanie spoločností v zmysle článku 48 druhého pododseku, zachovávanie právnej subjektivity v prípade premiestnenia sídla z jednej krajiny do druhej a možnosť fúzie spoločností, ktoré sa spravujú právom rôznych členských štátov,
- zjednodušenie predpisov upravujúcich vzájomné uznávanie a výkon súdnych rozhodnutí a rozhodcovských nálezov.

4

Vznik EMPS

n Zmluva o založení EHS z roku 1958

- vnútorný trh (voľný pohyb tovaru, osôb, služieb, kapitálu)
- voľný pohyb súdnych rozhodnutí
(uznávanie a výkon práv vzniknutých z rôznych právnych vzťahov aj súdnou cestou)

5

Rozhodcovské nálezy (rozhodnutia) – mimo práva EÚ

n **Dohovor o uznaní a výkone cudzích rozhodcovských rozhodnutí**

n 10. júna 1958, New York

n pozri vyhlášku 74/1959 Zb. zo 6.11. 1959

n pre ČSR nadobudol dohovor účinnosť 10.10. 1959

- pôsobnosť: uznanie a výkon rozhodcovských rozhodnutí vyplývajúcich zo sporov medzi fyzickými alebo právnickými osobami a vydaných na území iného štátu než toho, v ktorom sa žiada o ich uznanie a výkon
- uznávanie rozhodcovských doložiek
- uznávanie rozhodcovských rozhodnutí (podmienky uznávania a výkonu)
- zákaz diskriminácie „cudzích rozhodcovských rozhodnutí“ (podmienky uznávania a výkonu, poplatky)

6

História EMPS

28.9. 1968 – účinnosť od 1.2. 1973

n ex.čl. 220 ZEHS: (Bruselský) **Dohovor o súdnej právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach**

n Ú.v. ES 1978, L 304/36

n uzatvorený medzi ČŠ a neskôr všetkými prístupujúcimi tzv. Brusel I. (Dohovor „Brusel II“ z 1998, bez účinnosti)

n rozdiel od rozhodcovských konaní: upravuje aj právomoc (príslušnosť) súdov, nielen uznávanie a výkon

7

rozsudok Súdneho dvora **C-406/09, Realchemie Nederland BV**, z 18.10. 2011

n Na úvod je potrebné uviesť, že v **rozsahu**, v ktorom nariadenie č. 44/2001 nahradilo Bruselský dohovor teraz vo vzťahu medzi členskými štátmi s výnimkou Dánskeho kráľovstva, výklad tohto **dohovoru** Súdny dvorom Európskych spoločenstiev **platí aj pre uvedené nariadenie**, pokiaľ možno jeho ustanovenia a **ustanovenia** Bruselského dohovoru považovať za **ekvivalentné** (pozri najmä rozsudok z 10. septembra 2009, German Graphics Graphische Maschinen, C-292/08, Zb. s. I-8421, bod 27 a tam citovanú judikatúru). Okrem toho z **odôvodnenia č. 19 nariadenia č. 44/2001** vyplýva, že **treba zaručiť kontinuitu medzi Bruselským dohovorom a týmito nariadeniami**.

8

História EMPS

n **16.9. 1988**

n **(Lugánsky) Dohovor** o právomoci a výkone súdnych rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach

n Ú.v. ES 1988, L 319

n EÚ – EZVO (Nórsko, Island, Švajčiarsko), neskôr Poľsko, nie ČR/SR

n ďalšie dohovory napr. o doručovaní, uznávaní a výkone rozhodnutí v manželských veciach nikdy neboli úspešne ratifikované

9

[**Nový právny základ do 1.12. 2009**]

- n Amsterdamská zmluva z roku 1997
prijímanie nariadení/smeríc – t.j. komunitárne právo
čl. 65 Zmluvy o založení ES:
- n opatrenia...potrebné pre správne fungovanie vnútorného trhu, zahŕňajú zlepšenie a zjednodušenie :
 - a) systému cezhraničného doručovania súdnych a mimosúdnych dokumentov;
 - b) spolupráce pri získavaní dôkazov;
 - c) uznávanie a výkon rozhodnutí v občianskoprávných a obchodných veciach, vrátane rozhodnutí v mimosúdne riešených veciach;
 - a
 - d) podporu zlučiteľnosti pravidiel uplatniteľných v členských štátoch týkajúcich sa kolíznych noriem a sporov o príslušnosť;
 - e) odstraňovanie prekážok riadneho fungovania občianskoprávného konania, ak je to nutné, podporovaním zlučiteľnosti pravidiel občianskeho súdneho konania uplatniteľného v členských štátoch

[**Prejudiciálne otázky do 1.12. 2009**]

n čl. 68 ZES = lex specialis k článku 234 ZES =>

n Súdny dvor nie je príslušný k odpovedi na prejudiciálnu

[**Lisabonská zmluva od 1.12. 2009**]

- n **nový právny základ**
- n Hlava V, Kapitola 1 a 3
 - čl. 67 až 76 – všeobecné ustanovenia
 - čl. 81 – osobitné ustanovenia k EMPS
 - oslabenie podmienky na vzťah k vnútornému trhu
 - zrušenie obmedzenia k položeniu prejudiciálnej otázky pre nižšie súdy (všetko cez čl. 267 ZFEÚ)

12

Predpisy EMPS I.

Právomoc (medzinárodná príslušnosť) a uznanie a výkon rozhodnutí:

- n nariadenie Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o príslušnosti a uznávaní a výkone súdnych rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach – tzv. **nariadenie Brusel I.**
- n nariadenie Rady (ES) č. 1347/2000 z 29. mája 2000 o príslušnosti a uznávaní a výkone rozhodnutí vo veciach manželských a vo veciach rodičovskej zodpovednosti oboch manželov k deťom – tzv. **nariadenie Brusel II.**
- n nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o príslušnosti a uznávaní a výkone rozhodnutí vo veciach manželských a vo veciach rodičovskej zodpovednosti oboch manželov k deťom a o zrušení nariadenia (ES) č. 1347/2000 – tzv. **nariadenie Brusel IIa (bis)**
- n nariadenie Rady (ES) č. 1346/2000 z 29. mája 2000 o **upadkovom konaní**
- n nariadenie EP a Rady (ES) č. 805/2004 z 21. apríla 2004, ktorým sa zavádza **európsky exekučný titul pre nesporné nároky**

Nový Lugánsky dohovor

- n **Dohovor o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach**

Úradný vestník L 147, 10/06/2009

Predpisy EMPS II.

Rozhodné právo:

- n nariadenie EP a Rady (ES) č. 593/2008 z 17. júna 2008 o práve rozhodnom pre **zmluvné záväzkové vzťahy (Rím I)**
- n nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 z 11. júla 2007 o práve rozhodnom pre **mimozmluvné záväzkové vzťahy (Rím II)**
- n nariadenie Rady (EÚ) č. 1259/2010 z 20. decembra 2010, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca v oblasti **rozhodného práva pre rozvod a rozluku**

[Predpisy EMPS III.]

Osobitné konania:

- n nariadenie EP a Rady (ES) č. 1896/2006 z 12. decembra 2006 , ktorým sa zavádza konanie o **európskom platobnom rozkaze**

- n nariadenie EP a Rady (ES) č. 861/2007 z 11. júla 2007 , ktorým sa ustanovuje **európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu**

16

[Predpisy EMPS IV.]

Spolupráca súdov členských štátov EÚ:

- n nariadenie Rady (ES) č. 1206/2001 z 28. mája 2001 o spolupráci súdov členských štátov pri **dokazovaní** v občianskych alebo obchodných veciach

- n nariadenie Rady (ES) č. 1348/2000 z 29. mája 2000 o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností vo veciach občianskych a obchodných v členských štátoch

- n nariadenie EP a Rady (ES) č. 1393/2007 z 13. novembra 2007 o **doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností** vo veciach občianskych a obchodných v členských štátoch (doručovanie písomností) a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1348/2000

[Predpisy EMPS V.]

- n Komplexne kodifikovaný inštitút – vyživovacia povinnosť

- n Nariadenie Rady (ES) č. **4/2009** z 18. decembra 2008 o **právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti**

18

[Predpisy EMPS VI.]

Ďalšie predpisy:

- n smernica Rady 2003/8/ES z 27. januára 2003 o **zlepšení prístupu ku spravodlivosti** v cezhraničných sporoch stanovením minimálnych spoločných pravidiel pre právnu pomoc v týchto sporoch
- n rozhodnutí Rady z 28. mája 2001 o **vytvorení Európskej súdnej siete** pre občianske a obchodné veci
- n http://ec.europa.eu/civiljustice/legal_order/legal_order_int_sk.htm

19

[Európsky justičný atlas]

- n http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/index_sk.htm
- n pomocou atlasu možno nájsť príslušné súdy
- n priame vypíňanie tlačív
- n posielanie tlačív elektronicky

20

[EMPS...čo nás čaká ?]

Návrhy nariadení:

- n o súdnej príslušnosti, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a verejných listín v oblasti dedenia a o zavedení európskeho dedičského osvedčenia
- n o súdnej príslušnosti, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí vo veciach majetkových režimov manželov

21

Právomoc Súdneho dvora EÚ a výklad predpisov EMPS

- n čl. 19 ods. 2 ZEÚ – výlučná (záväzná) právomoc Súdneho dvora EÚ
 - aj v prejudiciálnom konaní (čl. 267 ZFEÚ) – interpretácia primárneho a sekundárneho práva Únie

22

Pravidlá výkladu práva EÚ

- n **nezávisle na vnútroštátnom práve** (zhodnosť vo všetkých členských štátoch)
- n **s prihliadnutím k cieľom nariadenia/smernice**
- n a s prihliadnutím k jeho **systematickému usporiadaniu** a jednotlivým **jazykovým verziam**

23

C-283/81 „CILFIT“

rozsudok Súdneho dvora zo 6. októbra 1982

17. Predovšetkým treba vziať do úvahy to, že texty komunitárneho práva sú uverejňované vo viacerých jazykoch a že rôzne jazykové verzie majú rovnakú platnosť. Interpretácia ustanovenia komunitárneho práva teda vyžaduje porovnanie rôznych jazykových verzií.

18. Ďalej si treba všimnúť, aj v prípade presnej zhody jazykových verzií, že komunitárne právo používa terminológiu jemu vlastnú. Treba zdôrazniť, že právne pojmy nemajú nevyhnutne rovnaký obsah v komunitárnom práve a v rôznych právnych poriadkoch členských štátov.

19. Nakoniec každé ustanovenie komunitárneho práva musí byť zaradené vo svojom kontexte a interpretované vo svetle súhrnu ustanovení tohto práva, jeho cieľov a stavu jeho vývoja k obdobiu, v ktorom sa má toto ustanovenie aplikovať.

24

Chybný preklad nariadenia 44/2001

- n V článku 5 ods. 2:
namiesto:
 - n "2. vo veciach výživného na súdoch podľa bydliska alebo obvyklého pobytu výživou **povinnnej** osoby, alebo ak je vec spojená s konaním o právnom stave osoby, na súde, ktorý podľa právneho poriadku svojho štátu má právomoc vo veci konať, ak sa táto právomoc nezakladá výlučne na štátnom občianstve niektorého z účastníkov;"
 - n má byť:
 - n "2. vo veciach výživného na súdoch podľa bydliska alebo obvyklého pobytu osoby **oprávnenej** na výživu, alebo ak je vec spojená s konaním o právnom stave osoby, na súde, ktorý podľa právneho poriadku svojho štátu má právomoc vo veci konať, ak sa táto právomoc nezakladá výlučne na štátnom občianstve niektorého z účastníkov.,"
 - n **Korigendum k nariadeniu Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. EÚ L 12, 16.1.2001) (Mimoriadne vydanie Úradného vestníka Európskej únie , kapitola 19/zv. 04, s. 42)**
- Úradný vestník L 242 , 05/09/2006 S. 0006 - 0006

25

Výklad pojmu „pracovník“

- n C-232/09 Dita Danosa z 11. novembra 2010
- n **konateľka kapitálovej spoločnosti, ktorá vykonáva pre túto spoločnosť činnosť a je jej pevnou súčasťou, sa musí považovať za osobu v postavení „pracovníka“ na účely v zmysle článku 16 ods. 1 smernice 89/391/EHS), ak svoju činnosť vykonáva počas určitého obdobia, pod vedením alebo kontrolou iného orgánu tejto spoločnosti a ak za túto činnosť dostáva odmenu. Vnútroštátnemu súdu prináleží overiť skutkové okolnosti potrebné na posúdenie, či o takýto prípad ide vo veci, v ktorej rozhoduje.**

26

Základné zásady aplikácie práva EÚ

- n **bezprostredná aplikovateľnosť**
 - n **ex čl. 249 ZES (nariadenia) – teraz 288 ZFEÚ**
- n **prednostná aplikovateľnosť** pred akýmikoľvek ustanoveniami vnútroštátneho práva
- n **priamy účinok** (práv a povinností)
 - n **Flaminio Costa (6/64)**
 - n **Simmenthal II (106/77)**

27